

Sieć osadnicza w Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020

Rzeszów, 24 listopada 2016 r.

Podkarpackie Forum Terytorialne

Główne zagadnienia w prezentacji

- ❖ **Kontekst krajowej i regionalnej polityki miejskiej**
- ❖ **Cechy sieci osadniczej Województwa Podkarpackiego ze szczególnym uwzględnieniem miast**
- ❖ **Sieci osadnicze – kierunki rozwoju wskazane w *Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020***
- ❖ **Główne wyzwania rozwoju regionu w odniesieniu do sieci osadniczej**
- ❖ **Wnioski**

PODKARPACKIE
przestrzeń otwarta

Kontekst polityki miejskiej

- ❖ **Miasta są miejscem koncentracji nauki, usług publicznych i biznesu oraz kreowania rozwoju gospodarczego.**
- ❖ **Miasta stanowią siłę napędową gospodarki, są katalizatorami kreatywności i innowacyjności.**
- ❖ **Miasto, nawet to najmniejsze, stanowi również zjawisko kulturowe i nośnik cywilizacji.**
- ❖ **Miasta uznawane są zarówno za źródło, jak i rozwiązanie bieżących problemów gospodarczych, środowiskowych i społecznych.**
- ❖ **Problemy w miastach: degradacja tkanki miejskiej, chaotyczne rozpraszanie zabudowy, segregacja ekonomiczna i społeczna, brak świadomości kulturowej oraz poczucia tożsamości i współodpowiedzialności mieszkańców, ubóstwo, stan środowiska, zatłoczenie ulic i wiele innych.**

PODKARPACKIE
przestrzeń otwarta

Kontekst polityki miejskiej

- ❖ **Podejście terytorialne - uwzględnianie specyficznych uwarunkowań i zróżnicowanych potencjałów rozwojowych różnego typu obszarów.**
- ❖ **Obszary miejskie - szczególny obszar działań polityki ukierunkowanej terytorialnie, ponieważ to one mają największy wpływ na procesy rozwoju społeczno-gospodarczego.**
- ❖ **Podejście funkcjonalne – uwzględnienie całych obszarów funkcjonalnych miast, w tym otaczających je obszarów wiejskich.**
- ❖ **Strategiczne dokumenty rządowe (KPZK 2030, KSRR, SRK, DSRK) wskazują różne kierunki i cele rozwojowe wobec obszarów miejskich.**
- ❖ ***Krajowa Polityka Miejska* przyjęta przez Radę Ministrów na posiedzeniu w dniu 20 października 2015 r. jako osobny dokument kompleksowo odnoszący się do problematyki miejskiej.**

PODKARPACKIE
przestrzeń otwarta

Województwo podkarpackie - charakterystyka

- ❖ **Wskaźnik urbanizacji w województwie wynosi 41,3% i jest najniższym wskaźnikiem w kraju.**
- ❖ **Na obszarze województwa zlokalizowanych jest 51 miast.**
- ❖ **Przeważają miasta bardzo małe, o liczbie mieszkańców do 5 tys., które stanowią 38% wszystkich miast regionu.**
- ❖ **Miasta do 10 tys. mieszkańców stanowią 28%, natomiast miasta powyżej 30 tys. mieszkańców stanowią 20% wszystkich miast województwa.**
- ❖ **Najmniej liczną grupę (14%), reprezentują miasta średnie – pomiędzy 10 tys., a 30 tys. mieszkańców.**
- ❖ **W województwie, do miast dużych (30 – 100 tys. mieszkańców), zalicza się 9 ośrodków: Przemyśl, Stalową Wolę, Mielec, Tarnobrzeg, Krosno, Dębicę, Jarosław, Sanok i Jasło.**

PODKARPACKIE
przestrzeń otwarta

Miasta województwa podkarpackiego – podział

Podział miast w województwie podkarpackim ze względu na liczbę ludności:

Liczba mieszkańców (tys.)	Miasta
powyżej 100	Rzeszów
60-100	Stalowa Wola, Mielec, Przemyśl
40-50	Tarnobrzeg, Krosno, Dębica
30-40	Sanok, Jarosław, Jasło
10-20	Łańcut, Ropczyce, Przeworsk, Nisko, Leżajsk, Lubaczów, Nowa Dęba
poniżej 10	Ustrzyki Dolne, Brzozów, Strzyżów, Sędziszów Małopolski, Kolbuszowa, Rudnik nad Sanem, Głogów Małopolski, Dynów, Nowa Sarzyna, Boguchwała, Jedlicze, Lesko, Radymno, Zagórz, Piłzno, Sokół Małopolski, Rymanów, Pruchnik, Tyczyn, Kańczuga, Radomyśl Wielki, Zaklików, Oleszyce, Brzostek, Błażowa, Sieniawa, Dukla, Narol, Cieszanów, Iwonicz-Zdrój, Przecław, Baranów Sandomierski, Ulanów, Kołaczyce

PODKARPACKIE
przestrzeń otwarta

Województwo podkarpackie - charakterystyka

- ❖ **Dobrze wykształcona i równomiernie rozmieszczona struktura hierarchiczna miast.**

- ❖ **Rzeszów - silny na tle całego regionu ośrodek**, regionalne centrum wzrostu i innowacji oddziałujące pozytywnie na rozwój pozostałych terytoriów i podniesienie konkurencyjności regionu w skali krajowej i międzynarodowej.

- ❖ **Wysoki poziom umiędzynarodowienia gospodarki biegunów wzrostu** położonych w zachodniej i centralnej części regionu, a także **utrwalone i specyficzne funkcje wyróżniające poszczególne ośrodki subregionalne** np. Przemysł – logistyka i handel zagraniczny, Stalowa Wola – przemysł i B+R, Mielec - przemysł lotniczy, Krosno i Sanok – turystyka i przemysł.

- ❖ **Silne powiązanie ośrodków miejskich ze swoim wiejskim zapleczem, stwarzają specyficzne uwarunkowania, które powinny rzutować na regionalne procesy rozwojowe.**

- ❖ **Dobrze rozwinięta sieć drogowa i kolejowa województwa** łącząca główne ośrodki miejskie regionu z Rzeszowem.

PODKARPACKIE
przestrzeń otwarta

Charakterystyka województwa podkarpackiego – zagrożenia

- ❖ **Degradacja ośrodków subregionalnych i osłabienie warunków ich rozwoju**
Pogarszanie się sytuacji społeczno-ekonomicznej, brak odpowiednich instrumentów wspierania roli ośrodków subregionalnych.

- ❖ **Niekorzystne tendencje demograficzne i migracyjne**
Niski przyrost naturalny, odpływ ludzi aktywnych (młodych, wykształconych) ze wsi do miast oraz poza granice województwa i państwa.

- ❖ **Wzrost dysproporcji pomiędzy miastem a wsią**
W zakresie dostępności do podstawowych usług publicznych, niskie tempo rozwoju infrastruktury technicznej, ekonomicznej i społecznej na obszarach wiejskich.

- ❖ **Spowolnienie i ograniczenie inwestycji infrastrukturalnych oraz opóźnienie w realizacji kluczowych dla kraju projektów informatycznych**
Ograniczona dostępność transportowa województwa, a także brak możliwości uruchomienia na poziomie regionalnym usług centralnych.

**Sieć osadnicza w Strategii Rozwoju
Województwa – Podkarpackie 2020**

Sejmik Województwa Podkarpackiego – 26 sierpień 2013 r.

Cel:

Efektywne wykorzystanie zasobów wewnętrznych i zewnętrznych dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju społeczno-gospodarczego drogą do poprawy jakości życia mieszkańców.

Wizja rozwoju województwa:

W 2020 roku województwo podkarpackie będzie obszarem zrównoważonego i inteligentnego rozwoju gospodarczego, wykorzystującym wewnętrzne potencjały oraz transgraniczne położenie, zapewniającym wysoką jakość życia mieszkańców.

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

UNIA EUROPEJSKA

**Województwo podkarpackie
- model rozwoju w oparciu o sieć osadniczą**

Strategia Podkarpackie 2020 podejmuje próbę zbudowania kaskadowego modelu dyfuzji procesów rozwojowych.

- ❖ Policentryczna sieć osadnicza oraz tworzące się sieci ciężarów grawitacyjnych miast regionu stanowią szansę do stworzenia swoistej sieci przepływu procesów rozwojowych.
- ❖ Głównym ośrodkiem absorpcji jest Rzeszów – stolica regionu, potencjalna metropolia z własnym obszarem metropolitalnym.
- ❖ Miasta – bieguny wzrostu mają pełnić rolę węzłów koncentracji.
- ❖ Wertykalną strukturę przepływu ma tworzyć hierarchiczny układ ośrodków miejskich: bieguny wzrostu – miasta pozostałe.
- ❖ Zakłada się oddziaływanie miast na otaczające je zaplecze terytorialne
- ❖ Przyjęty model ma umożliwić uczestniczenie w procesach rozwojowych całego obszaru województwa.

**Funkcje metropolitalne Rzeszowa
- kierunki działań strategicznych**

 PODKARPACKIE
przestrzeń otwarta

- ❖ Tworzenie korzystnych warunków do trwałego wzrostu gospodarczego w Rzeszowie i jego obszarze funkcjonalnym.
- ❖ Wzmacnianie funkcji metropolitalnych realizowanych przez Rzeszów oraz wspieranie rozwoju nowych funkcji zwiększających zakres świadczonych usług wyższego rzędu.
- ❖ Rozwój powiązań komunikacyjnych i zintegrowanego systemu transportu publicznego łączących Rzeszów z jego obszarem funkcjonalnym.
- ❖ Uporządkowanie gospodarki przestrzennej Rzeszowa i integracja w ramach obszaru funkcjonalnego.

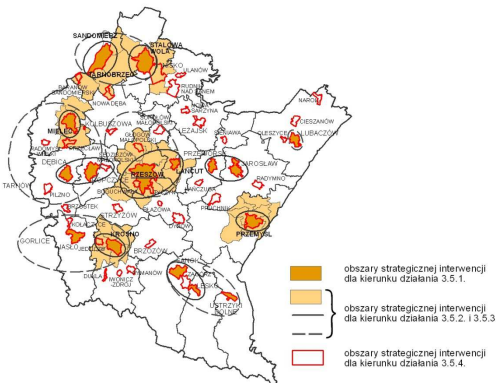

opracowanie graficzne: Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie

Spójność przestrzenna i wzmacnianie funkcji biegunów wzrostu

 PODKARPACKIE
przestrzeń otwarta

- ❖ Równomierny rozwój społeczno-gospodarczy regionu w oparciu o 9 rzeczywistych biegunów wzrostu.
- ❖ Tworzenie układów multipolarnych uwzględniających rozprzestrzenianie się procesów rozwojowych ponad granicami administracyjnymi.
- ❖ Objęcie procesami rozwojowymi całego obszaru województwa.
- ❖ Kreowanie nowych regionalnych biegunów wzrostu.

opracowanie graficzne: Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie

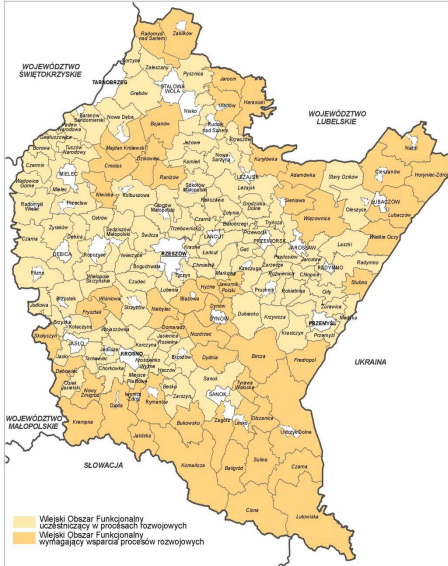

PODKARPACKIE
przestrzeń otwarta

Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich

- ❖ Rozwój infrastruktury technicznej umożliwiający wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.
- ❖ Aktywizacja lokalnych społeczności ukierunkowana na rozwój przedsiębiorczości jako element wzrostu dochodów ludności wiejskiej.
- ❖ Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej służące zaspokajaniu potrzeb społecznych i kulturalnych w kontekście procesu odnowy wsi.
- ❖ Modernizacja przestrzeni wiejskiej – w tym rozwój funkcji turystycznych.

PODKARPACKIE
przestrzeń otwarta

Województwo podkarpackie - kierunki rozwoju sieci osadniczej

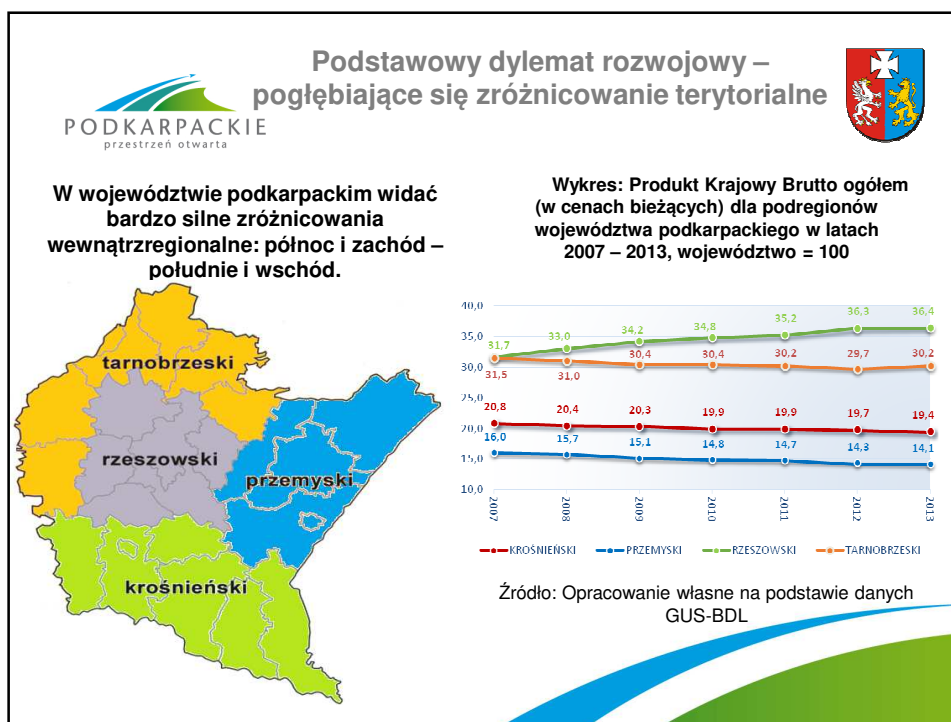
- ❖ **Zachowanie policentrycznego charakteru systemu miejskiego województwa** przy równoczesnym wsparciu działań na rzecz zwiększenia potencjału demograficznego Rzeszowa, a tym samym sprzyjanie dyfuzji efektów rozwoju na obszarze całego województwa.
- ❖ **Rozwój funkcji metropolitalnych Rzeszowa** oparty na wysokiej jakości produkcji przemysłowej i usługach o znaczeniu nie tylko regionalnym, ale przede wszystkim krajowym i międzynarodowym (europejskim), a także poprzez **silne związki z ośrodkami subregionalnymi oraz obszarem funkcjonalnym miasta.**
- ❖ **Wzmocnienie roli biegunów wzrostu w świadczeniu usług publicznych oraz usług wyższego rzędu, a w szczególności wzmocnienie potencjałów wyróżniających je w skali krajowej.**
- ❖ **Rozwój potencjału gospodarczego biegunów wzrostu wraz z rozprzestrzenianiem trendów rozwojowych na otaczające je obszary funkcjonalne.**
- ❖ **Rewitalizacja oraz poprawa ładu przestrzeni, sprzyjające rozwojowi ośrodków miejskich.**
- ❖ **Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.**

**Sieć osadnicza w Strategii Rozwoju
Województwa – Podkarpackie 2020**

Podejmowane działania mają koncentrować się na 5 priorytetach:

- 1. Dostępność komunikacyjna**
Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności przestrzennej województwa.
- 2. Dostępność technologii informacyjnych**
Rozbudowa wysokiej jakości sieci telekomunikacyjnej oraz zwiększenie wykorzystania technologii informacyjnych na terenie całego województwa.
- 3. Funkcje metropolitalne Rzeszowa**
Wzmacnianie pozycji Rzeszowa w przestrzeni krajowej i europejskiej dynamizujące procesy rozwojowe w obrębie województwa.
- 4. Funkcje obszarów wiejskich**
Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku. Rozwój wielofunkcyjności obszarów wiejskich
- 5. Spójność przestrzenna i wzmacnianie funkcji biegunów wzrostu**
Wzmacnianie podstaw rozwojowych oraz dywersyfikacja funkcji biegunów wzrostu, w tym ośrodków subregionalnych w wymiarze regionalnym, krajowym i międzynarodowym.

**Zróźnicowanie terytorialne
– instrumenty oddziaływania**

Zarząd Województwa Podkarpackiego wyznaczył obszar ZIT Uchwałą z dnia 8 września 2015 r.

Łączna kwota to: 335 378 576 PLN z EFRR oraz 32 427 699 PLN z EFS

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne to nowe narzędzie wspierające rozwój terytorialny obszarów miejskich, które funkcjonuje w obecnej perspektywie finansowej 2014-2020.

Podstawą zastosowania ZIT jest Umowa Partnerstwa, Rozporządzenie 1303/2013 „Ogólne”, Rozporządzenie 1301/2013 w sprawie EFRR.

Istotą zastosowania ZIT jest realizacja projektów ważnych dla całego obszaru funkcjonalnego w formie zintegrowanych przedsięwzięć.

Wykonanie grafiki: Podkarpackie Biuro Planowania Regionalnego w Rzeszowie

**Zróźnicowanie terytorialne
– instrumenty oddziaływania**

Dla regionalnych biegunów wzrostu tj. MOF Krosno, Dębica-Ropczyce, Przemyśl, Mielec, Tarnobrzeg, Jarosław-Przeworsk, Sanok-Lesko, Stalowa Wola przewidziano preferencje przestrzenne w postaci dedykowanych konkursów.

Łączna kwota to: 415 272 233,90 PLN

Działanie/Poddziałanie/Typ projektu, dla którego przewidziano konkursy dedykowane dla MOF	Alokacja na konkursy dedykowane (w zł)
1.3 Promowanie przedsiębiorczości (typ 1 Strefy Aktywności Gospodarczej)	30 000 000
1.3 Promowanie przedsiębiorczości (typ 2 Inkubatory przedsiębiorczości)	30 000 000
3.1 Rozwój OZE (bez projektów parasolowych)	25 000 000
4.2 Gospodarka odpadami (typ 1 projektu – punkty selektywnej zbiórki odpadów komunalnych)	20 000 000
4.3.1 Gospodarka ściekowa	150 000 000
4.4 Kultura	31 000 000
5.4 Niskoemisyjny transport miejski	129 272 233,95

Dziękuję za uwagę